

# Eesti film 90

## II

■ Väljend "kuumad kuuekümnendad" sobib iseloomustama ka eesti filmilugu, mida peetakse murranguliseks nii uute tegijate kui ka väljenduslaadi poolest. Uue laine jõulisust iseloomustab fakt, et tänaste filmikriitikute poolt kokku pandud kõigi aegade parimate eesti mängufilmide kümne parema hulgas on 60-ndatest aastatest kogunisti neli filmi, (vt. nimekirja allpool). Üsna harvadel juhtudel on kattunud rahva ja kriitikute arvamus, kuid "Kevade" ja "Viimse reliikvia" puhul on see juhtunud. A. Kruusementi, G. Kromanovi, K. Kiisa, J. Sillart ja L. Laiuse tulek taatas omal kombel eesti rahvusliku kino. 1970-ndatel lisandusid filmikassetiga "Karikakramäng" O. Neuland, P. Simm ja P. Urbla. Selle aja puhul ei saa mööda minna ka tugevate dokumentalistide (A. Sööt, P. Tooming, M. Soosaar ja P. Puks) isikupärased loomingust, mis on jätkunud tänaseni. Tegelikult pole siin eesmärgiks hakata mingeid nimesid ritta panema, sest köiki ei jõua nimetada, rääkimata mingist ammendava ülevaate andmisest, seda enam, et fotosid on taas nii palju, et valik jääb paramatult fragmentaarseks ja subjektiivseks. Püüdsin küll valida fotosid, kus tegijaid ka peal – neid ju nägupidi nii hästi ei tunta kui näitlejaid! Fotod on pärit "Tallinnfilmi" filmidest. Tallinnfilm oli monopoolne filmitootja Nõukogude ajal, mil aastas toodeti Eestis 3–5 mängufilmi, 10–20 dokumentaalfilmi, lisaks veel joonis- ja nukufilme, mis väärksid õigupoolest omaette käsitslust. Viimane mängufilm, kus oli tiitrites Tallinnfilmi logo, oli "Tulivesi" 1994. aastal ja viimased kroonika-kaadrid filmiti 1996. aastal.

### Eesti parimad filmid filmikriitikute hinnangul:

1. "Kevade", lavastaja Arvo Kruusement, 1969;
2. "Hullumeelsus", lav. Kaljo Kiisk, 1968;
3. "Idealmäastik", lav. Peeter Simm, 1980;
4. "Viimse reliikvia", lav. Grigori Kromanov, 1969;
5. "Georgica", lav. Sulev Keedus, 1998;
6. "Nipernaadi", lav. Kaljo Kiisk, 1983;
7. "Hukkunud Alpinisti hotell", lav. Grigori Kromanov, 1979;
8. "Naerata ometi", lav. Leida Laius, Arvo Iho, 1985;
9. "Põrgupõhja uus Vanapagan", lav. G. Kromanov ja J. Müür, 1964.
10. "Tuulte pesa", lav. Olav Neuland, 1979



Kaader mängufilmist "Saja aasta pärast mais". Vasakul Jüri Krjukov – tšekist Viktor Kingissepp, paremal Mati Klooren – ülemstšekist Feliks Dzeržinski. Foto: M. Raude, 1986. EFA, 0161617

Ülal: Loodusfilmide režissöör-operaator Rein Maran. Foto: S. Rerudi, 1988. EFA, 0-151542

Režissöör Kaljo Kiisk mängufilmi  
"Jääminek" võtetel, 1962.  
EFA, 0-62174



Režissöör  
Grigori Kromanov ja  
Agnese ostätitja  
Ingrida Andrina mägufilmi  
"Viimne reliikvia" võtetel  
novembris 1969.  
Foto: Oskar Vihandi.  
EFA, 0-156710

Operaator Jüri Sillart  
ja balletsolist Tiit Härm  
mängufilmi "Hukkunud  
Alpinisti hotell"  
proovivõtetel.  
Foto: V. Mendunen, 1978.  
EFA, 0-109690



EESTI FILMIARHIIIVI FOTONURK



Operaator A. Dorovatovski  
mängufilmi "Inimesed sõdurisinelis"  
võtetel.  
Foto: Oskar Vihandi, 6.10.1967.  
EFA, 0-156766



Režissöör-operaator Arvo Iho ja  
assistant Arno Saar dokumentaalfilmi  
"Mitme kandiga öun" võtetel.  
Foto: Arno Saar, suvi 1984.  
EFA, 0-124399

Režissöör-operaator Mark Soosaar  
dokumentaalfilmi "Kihnu naine"  
võtetel 1973. aastal.  
EFA, 0-124347





Kirjanik Mihkel Mutt Berti osas  
mängufilmis "Suletud ring".  
Foto: M. Raude, 1983.  
EFA, 0-143245



Mängufilmi "Nipernaadi" võtetel. Esiplaanil režissöör Kaljo Kiisk, kaamera taga Jüri Sillart ja paremal stsenaarist Juhan Viiding. Foto: M. Raude, 1983. EFA, 0-136787

# EESTI FILMIARHIIIVI FOTONURK

Mängufilmi "Libahunt" võtetel.  
Foto: P. Raukas, märts 1968.  
EFA, 0-58293



Režissöör Leida Laius  
ja Mari osatäitja Monika Järv  
mängufilmi "Naerata ometi" võtetel.  
Foto: Arno Saar, 1985.  
EFA, 0-132967



Kaader mängufilmist  
"Põrgupõhja uus Vanapagan", 1964.  
Leida Rammo Lisette ja Elmar Salulaht  
Põrgupõhja Jürka osas.  
EFA, 0-62369



Režissöör Peeter Simm  
ja operaator Ago Ruus mängufilmi  
"Tants aurukatla ümber" võtetel, 1987.  
EFA, 0-152016

Režissöör-operaator Andres Sööt  
montaažilaua taga.  
Foto: K. Liiv, jaanuar 1980.  
EFA, 0-118114

